

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με τις δράσεις πολιτικής προστασίας όσον αφορά την κλιματική αλλαγή

(2022/C 322/02)

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΈΝΩΣΗΣ,

Λαμβάνοντας υπόψη τα ακόλουθα:

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

- ΥΠΕΝΘΥΜΙΖΟΝΤΑΣ ότι οι στόχοι βιώσιμης ανάπτυξης που ορίζονται στην Ατζέντα των Ηνωμένων Εθνών για το 2030, στη Συμφωνία του Παρισιού για την κλιματική αλλαγή και στο Πλαίσιο Σεντάι για τη μείωση του κινδύνου καταστροφών 2015-2030 αποσκοπούν στη μείωση των κινδύνων από τις κλιματικές καταστροφές·
- ΈΧΟΝΤΑΣ ΥΠΟΨΗ το άρθρο 196 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ), το οποίο ενθαρρύνει τη συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών για την αντιμετώπιση καταστροφών, και το άρθρο 222 της ΣΛΕΕ, σύμφωνα με το οποίο η Ένωση και τα κράτη μέλη της ενεργούν με πνεύμα αλληλεγγύης εάν ένα κράτος μέλος πληγεί από καταστροφή·
- ΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΣ ΥΠΟΨΗ την προτεραιότητα που έχει δώσει ρητά η Ένωση στην πράσινη μετάβαση και την προστασία της βιοποικιλότητας στο πλαίσιο της Πράσινης Συμφωνίας, στον στόχο της κλιματικής ουδετερότητας που αναφέρεται στον κανονισμό (ΕΕ) 2021/1119, καθώς και στο έργο, που υποστηρίζεται από τη δέσμη μέτρων για την ανάκαμψη, μιας πιο πράσινης, πιο ανθεκτικής Ευρώπης που θα είναι καλύτερα εξοπλισμένη για την αντιμετώπιση των σημερινών και μελλοντικών προκλήσεων, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο της εξωτερικής της δράσης·
- ΤΟΝΙΖΟΝΤΑΣ ότι ο μηχανισμός πολιτικής προστασίας της Ένωσης (ΜΠΠΕ), που θεσπίστηκε το 2001 και ενισχύθηκε ιδίως το 2013, το 2019 και το 2021, συμβάλλει ολοένα και περισσότερο στην αντιμετώπιση, από την Ευρώπη, φυσικών και ανθρωπογενών καταστροφών, ότι η πρόσφατη τροποποίηση του ΜΠΠΕ θέτει στόχους ανθεκτικότητας στις καταστροφές με βάση τρέχοντα και μελλοντοστραφή σενάρια, και ότι ο ΜΠΠΕ συμβάλλει στην επίτευξη των συνολικών χρηματοδοτικών στόχων της Ένωσης για το κλίμα και τη βιοποικιλότητα·
- ΥΠΕΝΘΥΜΙΖΟΝΤΑΣ τα συμπεράσματα του Συμβουλίου της 4ης Ιουνίου 2009 για την ευαισθητοποίηση όσον αφορά την πολιτική προστασία, της 30ής Νοεμβρίου 2009 σχετικά με κοινοτικό πλαίσιο για την πρόληψη καταστροφών εντός της ΕΕ και της 3ης Οκτωβρίου 2011 σχετικά με τον ρόλο των εθελοντικών δραστηριοτήτων στην κοινωνική πολιτική, στα οποία τονίζεται ότι οι εθελοντικές δραστηριότητες ωφελούν τους εθελοντές, τις κοινότητες και την κοινωνία στο σύνολό της, τη δημιουργία του Ευρωπαϊκού Σώματος Αλληλεγγύης το 2018· τη σημασία της κοινωνίας των πολιτών και των ιδίων των πολιτών για την ενίσχυση της ασφάλειας και της ανθεκτικότητας· και τις δεσμεύσεις της Ένωσης για το Ευρωπαϊκό Έτος Νεολαίας 2022·
- ΥΠΕΝΘΥΜΙΖΟΝΤΑΣ τα συμπεράσματα του Συμβουλίου της 3ης Ιουνίου 2021 σχετικά με τη διαμόρφωση μιας Ευρώπης ανθεκτικής στην κλιματική αλλαγή — η νέα στρατηγική της ΕΕ για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και της 23ης Νοεμβρίου 2021 σχετικά με την ενίσχυση της ετοιμότητας, της ικανότητας αντίδρασης και της ανθεκτικότητας σε μελλοντικές κρίσεις·
- ΣΗΜΕΙΩΝΟΝΤΑΣ ότι οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής είναι προφανείς και ότι τα ακραία φαινόμενα που σχετίζονται με την κλιματική αλλαγή γίνονται ολοένα συχνότερα, εντονότερα και πιο επίμονα, αυξάνοντας τον κίνδυνο σημαντικών ανθρώπινων, υλικών και φυσικών απωλειών και υπογραμμίζοντας την ανάγκη ανάληψης δράσης από τα κράτη μέλη στον τομέα αυτό·
- ΑΝΑΓΝΩΡΙΖΟΝΤΑΣ τις επιστημονικές αξιολογήσεις σχετικά με την κλιματική αλλαγή, τις επιπτώσεις της και τους δυνητικούς μελλοντικούς κινδύνους, καθώς και τις επιλογές προσαρμογής και μετριασμού που παρέχει η Διακυβερνητική Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για την Κλιματική Αλλαγή·

9. ΑΝΑΓΝΩΡΙΖΟΝΤΑΣ την ευπάθεια των πληθυσμών και των περιοχών της Ευρώπης στο πλαίσιο της ποικιλομορφίας τους, ιδίως όσον αφορά τη λεκάνη της Μεσογείου, τις ορεινές και δασικές περιοχές, τις πλημμυρικές ζώνες, τις θάλασσες, τις ακτές και τα νησιωτικά εδάφη, τα αρκτικά εδάφη και τις εξόχως απόκεντρες περιοχές και τις αστικές περιοχές·

10. ΣΗΜΕΙΩΝΟΝΤΑΣ τον σημαντικό ρόλο των μακροπεριφερειακών στρατηγικών της Ένωσης ως ενός από τα μέσα εξωτερικής πολιτικής για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής και την ενίσχυση της ανθεκτικότητας·

II. ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

1. ΕΠΙΒΕΒΑΙΩΝΕΙ την αρχή της αλληλεγγύης για την αντιμετώπιση των προκλήσεων που θέτει η κλιματική αλλαγή στην Ένωση και παγκοσμίως·

2. ΥΠΕΝΘΥΜΙΖΕΙ την πρωταρχική ευθύνη των κρατών μελών για την προστασία των πολιτών τους, του περιβάλλοντος και των περιουσιών, συμπεριλαμβανομένης της πολιτιστικής κληρονομιάς·

3. ΤΟΝΙΖΕΙ τον ρόλο της συμμετοχής του κοινού και του εθελοντισμού που συμβάλλει, όπως έχει ήδη υπογραμμιστεί στα προαναφερθέντα συμπεράσματα της 3ης Οκτωβρίου 2011, στην ανάπτυξη της ενεργού συμμετοχής των πολιτών στα κοινά, της δημοκρατίας και της κοινωνικής συνοχής και, στο πλαίσιο αυτό, στην εφαρμογή των θεμελιωδών αξιών και αρχών της Ένωσης, καθώς και της ανθεκτικότητας στον τομέα της πολιτικής προστασίας·

4. ΘΕΩΡΕΙ ότι, ως αποτέλεσμα της κλιματικής αλλαγής, τα κράτη μέλη και τα θεσμικά όργανα της Ένωσης πρέπει να είναι έτοιμα να αντιμετωπίσουν μεγάλης κλίμακας πολυτομεακές διασυντορικές καταστροφές με αλυσιδωτές επιπτώσεις, οι οποίες ενδέχεται να συμβούν ταυτόχρονα και συχνότερα, εντός και εκτός της Ένωσης, και οι συνέπειες των οποίων θα μπορούσαν να επηρεάσουν σοβαρά τη ζωή και τις δραστηριότητες του ανθρώπου, καθώς και τη βιοποικιλότητα·

5. ΣΗΜΕΙΩΝΕΙ την ανάγκη να αναπτύξει η Ένωση μια πιο συνεκτική και προορατική συστημική προσέγγιση για την ενίσχυση της ανθεκτικότητας στις συνέπειες της κλιματικής αλλαγής σε όλες τις φάσεις του κύκλου διαχείρισης καταστροφών, η οποία περιλαμβάνει την πρόληψη, την ετοιμότητα, την αντίδραση και την αποκατάσταση·

6. ΤΟΝΙΖΕΙ τη σημασία της ανταλλαγής και της συγκέντρωσης γνώσεων, τεχνογνωσίας και καινοτομίας, καθώς και των διδαγμάτων που αντλήθηκαν από τα κράτη μέλη και την Επιτροπή·

7. ΑΝΑΓΝΩΡΙΖΕΙ ότι τα μέτρα που λαμβάνονται από τα κράτη μέλη και τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα στο πλαίσιο της προσαρμογής στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, αναφορικά με τη στρατηγική της ΕΕ για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, θα πρέπει να αποσκοπούν στη συμπλήρωση των προσπάθειών της Ένωσης στον τομέα της διαχείρισης του κινδύνου καταστροφών·

8. ΤΟΝΙΖΕΙ τη σημασία της ύπαρξης επαρκών διεθνών αναπτύξιμων ικανοτήτων εντός των κρατών μελών, μιας ευρωπαϊκής δεξαμενής πολιτικής προστασίας (ECPP) και ενός στρατηγικού ευρωπαϊκού αποθέματος ικανοτήτων (rescEU), έτοιμου να αντιδρά ταχέως και αποτελεσματικά σε καταστροφές που σχετίζονται με την κλιματική αλλαγή, όταν η κλίμακα μιας κατάστασης έκτακτης ανάγκης υπερβαίνει τις δυνατότητες μιας χώρας να αντιδρά μόνη της·

9. ΣΗΜΕΙΩΝΕΙ ότι ο ΜΠΠΕ διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στη διαχείριση καταστροφών, ενισχύει τις εταιρικές σχέσεις της Ένωσης και συμβάλλει σε μια ευρωπαϊκή κουλτούρα πολιτικής προστασίας·

10. ΚΑΛΕΙ τα κράτη μέλη:

- a) **Να λάβουν υπόψη τους** τους κινδύνους που σχετίζονται με την κλιματική αλλαγή στον κύκλο διαχείρισης καταστροφών, για παράδειγμα αξιοποιώντας τα εργαλεία που έχουν δημιουργήσει από κοινού η Επιτροπή και ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος, όπως η πλατφόρμα Climate-ADAPT·

- β) **Να προωθήσουν** την εργασία και την έρευνα σχετικά με τους τρόπους με τους οποίους οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής μπορούν να επανεξεταστούν και να ενσωματωθούν στα συστήματά τους για τη διαχείριση του κινδύνου καταστροφών· να ενσωματώσουν τις εν λόγω εργασίες και έρευνες στην εθνική αξιολόγηση κινδύνου των κρατών μελών, στην ανάπτυξη της αξιολόγησης της ικανότητας διαχείρισης κινδύνων και στη βελτίωση του σχεδιασμού διαχείρισης κινδύνων καταστροφών, όπως προβλέπεται στο άρθρο 6 της απόφασης αριθ. 1313/2013/ΕΕ περί μηχανισμού πολιτικής προστασίας της Ένωσης·
- γ) **Να στηρίξουν και να συγκεντρώσουν** την έρευνα και την καινοτομία με σκοπό τη βελτίωση των εθνικών ικανοτήτων πολιτικής προστασίας στο πλαίσιο της κλιματικής αλλαγής, ιδίως μέσω του ευρωπαϊκού δικτύου γνώσεων για την πολιτική προστασία (εφεξής «Δίκτυο Γνώσεων»), και, στο πλαίσιο αυτό, μέσω κέντρων αριστείας, πανεπιστημίων, ερευνητών και θεματικών κοινοτήτων ή κέντρων εμπειρογνωμοσύνης·
- δ) **Να ενθαρρύνουν** τις επενδύσεις στην έρευνα και την καινοτομία στον τομέα της πολιτικής προστασίας στο πλαίσιο της κλιματικής αλλαγής και να κινητοποιήσουν τη σχετική ευρωπαϊκή χρηματοδότηση·
- ε) **Να αναπτύξουν** κατάλληλες δράσεις πρόληψης και ετοιμότητας, συμπεριλαμβανομένης της διασφάλισης της διαθεσιμότητας επαρκών ικανοτήτων, με στόχο την αντιμετώπιση των κινδύνων που απορρέουν από την κλιματική αλλαγή, όπως οι δασικές πυρκαγιές και οι πλημμύρες, που συνιστούν και οι δύο αυξανόμενο κίνδυνο για τους πολίτες της Ένωσης·
- στ) **Να επιδιώξουν**, στο πλαίσιο αυτό, την ανάπτυξη των ικανοτήτων ECPP και rescEU με βάση, μεταξύ άλλων, τα τρέχοντα και μελλοντοστραφή σενάρια που προβλέπονται στο άρθρο 10 της απόφασης αριθ. 1313/2013/ΕΕ, λαμβάνοντας υπόψη τους εντοπισθέντες και αναδυόμενους κινδύνους και τις συνολικές ικανότητες και ελλείψεις σε επίπεδο Ένωσης, ιδίως στους τομείς της εναέριας δασοπυρόσβεσης, των χημικών, βιολογικών, ραδιολογικών και πυρηνικών συμβάντων, της επείγουσας ιατρικής αντίδρασης, καθώς και των μεταφορών, της εφοδιαστικής και της στέγασης·
- ζ) **Να καταστήσουν** τις επιχειρήσεις πολιτικής προστασίας πιο οικολογικές και βιώσιμες σε όλες τις φάσεις του κύκλου διαχείρισης καταστροφών και να προωθήσουν την έρευνα, την καινοτομία και την ανταλλαγή γνώσεων·
- η) **Να λαμβάνουν** υπόψη τις επιπτώσεις στο περιβάλλον και την κλιματική αλλαγή στη βοήθεια που παρέχεται μέσω του ΜΠΠΕ, ιδίως με τη συγκέντρωση πόρων, κατά περίπτωση·
- θ) **Να στηρίξουν** την ετοιμότητα και την ανθεκτικότητα του πληθυσμού που εκτίθεται σε κινδύνους που σχετίζονται με την κλιματική αλλαγή μέσω συγκεκριμένων πληροφοριών, εκπαίδευσης, κατάρτισης και ασκήσεων που μπορεί να αφορούν το εθνικό και σε κατώτερο του εθνικού επίπεδο, ακόμη και μια διασυνοριακή διάσταση, δίνοντας ιδιαίτερη προσοχή σε άτομα με συγκεκριμένα τρωτά σημεία·
- ι) **Να ενισχύσουν** τις οργανώσεις εθελοντών ως αναπόσπαστο μέρος της πολιτικής προστασίας·
- ια) **Να εξετάσουν**, στο πλαίσιο αυτό, **την ενσωμάτωση** αυθόρμητων πρωτοβουλιών σε επιχειρήσεις αντίδρασης, κατά περίπτωση και σε συντονισμό με τις τοπικές αρχές·
- ιβ) **Να προωθήσουν** τη σημασία της συμβολής των πολιτών στην ασφάλεια και την ανθεκτικότητά τους, και να ενθαρρύνουν κάθε πρωτοβουλία που αποσκοπεί στην αποτίμηση, την αναγνώριση και την προώθηση, κατά περίπτωση μέσω νομικού πλαισίου, της ενεργού συμμετοχής τους σε εθελοντικές δράσεις και ρυθμίσεις για την αντιμετώπιση καταστροφών·
- ιγ) **Να λάβουν υπόψη** τον ιδιαίτερο ρόλο της νεολαίας στο πλαίσιο αυτό·
- ιδ) **Να αξιοποιήσουν** τους πολίτες που συμμετέχουν ενεργά, ως παράγοντες της δικής τους ασφάλειας και ανθεκτικότητας ή ως μέλη εθνικών ή τοπικών πολιτικών δομών που συμβάλλουν στην πολιτική προστασία, μέσω των ακόλουθων τριών διαστάσεων:
- i) επείγουσα προειδοποίηση: να αποσαφηνιστεί ο ρόλος και οι αρμοδιότητες των διαφόρων θεσμικών οργάνων όσον αφορά την έκδοση στοχευμένων επείγουσών προειδοποιήσεων προς τα θιγόμενα άτομα, χρησιμοποιώντας επίσης σύγχρονες τεχνολογίες πληροφοριών και επικοινωνιών·
- ii) παροχή πληροφοριών: ευαισθητοποίηση του κοινού σχετικά με τους ενεχόμενους κινδύνους, ιδίως στις περιοχές που είναι περισσότερο εκτεθειμένες στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, μέσω της διάδοσης της ενημέρωσης του κοινού και της διοργάνωσης δραστηριοτήτων κατάρτισης, μεταξύ άλλων σε εθελοντική βάση·

- iii) κινητοποίηση: να ενθαρρυνθούν τα δίκτυα των πολιτών, των ενώσεων και των εθελοντών που συμμετέχουν σε πρωτοβουλίες πρόληψης κινδύνων, στην αντιμετώπιση καταστροφών και στην κατάρτιση για την παροχή πρώτων βοηθειών·
- ιε) **Να λάβουν υπόψη** τη σημασία των μακροπρόθεσμων καταστάσεων έκτακτης ανάγκης και τους αυξανόμενους κινδύνους που μπορούν να εγκυμονούν για τα συστήματα πολιτικής προστασίας τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο·
- ιστ) **Να εξετάσουν** τον αντίκτυπο της κλιματικής αλλαγής στις διεθνείς δράσεις πολιτικής προστασίας, ενισχύοντας τη συνεργασία και υποστηρίζοντας τη διαχείριση καταστροφών και κρίσεων·
11. ΚΑΛΕΙ την Επιτροπή:
- α) **Να συνεχίσει** την τακτική επικαιροποίηση της «διατομεακής επισκόπησης των κινδύνων φυσικών και ανθρωπογενών καταστροφών που ενδέχεται να αντιμετωπίσει η Ένωση», λαμβάνοντας υπόψη τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, με βάση τις εθνικές εκθέσεις αξιολόγησης κινδύνων των κρατών μελών·
- β) **Να διασφαλίσει** ότι οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής λαμβάνονται συστηματικά υπόψη καθ' όλη τη διάρκεια του κύκλου διαχείρισης καταστροφών·
- γ) **Να διασφαλίσει** ότι ο ΜΠΠΕ λαμβάνει υπόψη την ποικιλομορφία των καταστροφών κατά τρόπο που διατηρεί την ικανότητα ανταπόκρισης και την ευελιξία και, ει δυνατόν, να είναι προορατικός·
- δ) **Να ενισχύσει** τη διαθεσιμότητα εμπειρογνομών στον τομέα του περιβάλλοντος και της κλιματικής αλλαγής για ανάπτυξη στο πλαίσιο του ΜΠΠΕ·
- ε) **Να προωθήσει** τη συμπληρωματικότητα του ΜΠΠΕ με άλλους μηχανισμούς διαχείρισης κρίσεων της Ένωσης·
- στ) **Να στηρίξει** την έρευνα και την καινοτομία στον τομέα της πολιτικής προστασίας, ιδίως με την κατάρτιση καταλόγου των διαθέσιμων γνώσεων και τον εμπλουτισμό του δικτύου γνώσεων, του κέντρου γνώσεων για τη διαχείριση του κινδύνου καταστροφών και των κέντρων αριστείας που θα μπορούσαν να δημιουργηθούν στο πλαίσιο αυτό, καθώς και των κέντρων που ανήκουν σε διεθνείς οργανισμούς·
- ζ) **Να ενισχύσει** και να προσαρμόσει τα μέσα, τα εργαλεία και τις πλατφόρμες της Ένωσης για τη διαχείριση καταστροφών και κρίσεων και τη λήψη αποφάσεων στο πλαίσιο του κοινού συστήματος επικοινωνίας και πληροφόρησης έκτακτης ανάγκης, του ευρωπαϊκού παρατηρητηρίου για την ξηρασία, του ευρωπαϊκού συστήματος προειδοποίησης για τις πλημμύρες, του ευρωπαϊκού συστήματος πληροφόρησης για τις δασικές πυρκαγιές, καθώς και των προγραμμάτων επικοινωνίας Galileo, Copernicus και κυβερνητικών δορυφορικών επικοινωνιών της ΕΕ·
- η) **Να βελτιώσει** τις ικανότητες πρόβλεψης και αντίδρασης του Κέντρου Συντονισμού Αντιμετώπισης Εκτάκτων Αναγκών, ιδίως διερευνώντας τρόπους για την καλύτερη χρήση των τεχνολογικών καινοτομιών, συμπεριλαμβανομένων της τεχνητής νοημοσύνης και των διαθέσιμων πηγών δεδομένων για τον εντοπισμό και την πρόβλεψη ακραίων κλιματικών κινδύνων·
- θ) **Να προωθήσει** πιο οικολογικές και βιώσιμες ευρωπαϊκές επιχειρήσεις πολιτικής προστασίας, με τη στήριξη της έρευνας και της καινοτομίας, την κατάρτιση επισκόπησης την τρέχουσα κατάσταση και την εκπόνηση οδηγών ορθής πρακτικής στον τομέα αυτό·
- ι) **Να προωθήσει περαιτέρω** τη συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών στην πρόληψη και την επιχειρησιακή αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, στηρίζοντας τη συμβολή των πολιτών στην ασφάλεια και την ανθεκτικότητά τους και προωθώντας τυχόν πρωτοβουλίες για την αντιμετώπιση καταστροφών με βάση τον εθελοντισμό, σε συντονισμό με τις εθνικές ή σε κατώτερο του εθνικού επιπέδου αρχές, μεταξύ άλλων μέσω ευρωπαϊκών βραβείων·
- ια) **Να αναπτύξει** προγράμματα κατάρτισης και ασκήσεις για τη διαχείριση καταστροφών που σχετίζονται με το περιβάλλον και το κλίμα, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο του προγράμματος κατάρτισης της ΕΕ, και να ενθαρρύνει τη διαθεσιμότητα εμπειρογνομοσύνης με σκοπό την ανάπτυξή τους στο πλαίσιο του ΜΠΠΕ·
- ιβ) **Να διερευνήσει** το ζήτημα της κλιματικής αλλαγής στις διεθνείς δράσεις πολιτικής προστασίας, μεταξύ άλλων μέσω της προώθησης της ανταλλαγής εμπειριών και ορθών πρακτικών με εταίρους, για παράδειγμα στα Δυτικά Βαλκάνια και στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Γειτονίας·
12. ΚΑΛΕΙ την Επιτροπή να υποβάλει έκθεση στο Συμβούλιο σχετικά με την πρόοδο που σημειώνεται στο πλαίσιο των ανά τριετία εκθέσεων της για τον ΜΠΠΕ, και καλεί τα κράτη μέλη να συνδράμουν την Επιτροπή στο έργο αυτό.